

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 100

Sreda, 18. decembra 1935

Leto X

Zmagoviti švedski socializem

Načela in stvarno delo

Dejstvo, da vlada danes v treh skandinavskih državah socialna demokracija, nas vzpodbuja k spoznavanju tamošnjega gibanja, ki se je tako zmagovito uveljavilo v času, ko je v srednji Evropi zmagal fašizem. Kajti marsikaj se moremo naučiti iz uspehov socialistov v nordijskih državah. V 93. številki smo pisali o delavsko-kmečki politiki danskih socialistov, danes hočemo pokazati značilnost sosedne švedske socialne demokracije. Za to nam poleg drugega nudi zanesljivo gradivo knjiga »Socialismen inför verkligheten« (Socializem pred uresničenjem), ki jo je spisal nedavno umrli teoretik švedske stranke Nils Karleby, ki ga spopolnjuje še Jeth Höglund, ustanovitelj švedske komunistične stranke, ki se je pa 1926. leta spet vrnil v socialno demokracijo.

Švedska stranka in švedsko gibanje sploh nam kaže predvsem, kako tam stvarno, nefrazersko gledajo in obravnavajo vsako stvar. Karleby navaja te-le štiri značilnosti:

Razmerje do države.

Prvič: »Švedska socialna demokracija je od prve svoje ure pozitivno priznavala državo. Nikdar ni zamenjavala abstraktnega pojma s konkretno obliko. Nikdar ni boja proti določenemu političnemu sistemu zamenjavala s bojem proti državi kot taki. Razumela je, da je država tako neizogibna organizacijska oblika za civilizirano družbo kakor tudi naravno orodje za preobrazbo družbe.«

Kolikor moči — koliko uspehov.

Drugič: »Švedska socialna demokracija je jasno socialno-reformativna;*) od vsega početka se je tru-

*) Reformo, reformativno, reformizem poznajo pri nas nekateri le kot psovko, ne da bi vedeli, kaj v resnici pomeni. Ker se bomo v tej razpravi še srečali s temi izrazi, naj jih na kratko razložim: reforma je mirna preobrazba, izboljšanje (osemurnik pomeni n. pr. veliko in dobro reformo), reformativno je preobrazovalec, reformativno pomeni delujoč za ali v smislu reforme, refor-

dila, da nekaj konkretnega doseže in storila je toliko, kolikor je bilo v njeni moči.

Program gibanja.

Tretjič: »Program gibanja je bil od početka sinteza (združitev) ideje svobodoljubnosti, demokratične prosvetljenosti in socializma, ki tvori pravo jedro Marksove poslanice delavstvu.«

Stvarnost je kažipot.

Četrtyč: »Da je švedska socialna demokracija postala marksistična, ne izvira iz kakih študij Marxa. Marxova dela pozna gotovo zelo malo ljudi. Da je gibanje postalo marksistično, izvira enostavno iz tega, da je Marx teoretično izrazil to, kar spozna delavski razred, če gleda resničnost moderne družbe s svojega stališča. Imeti besedo v državi, biti deležen duhovnih in materialnih dobrin družbe — to je bil cilj. Poti do tega namena pa nismo dogmatično**) določali. Pot nam je kazal vsakokratno položaj, razmere in sodbe o pravilnosti vsakokratne taktike nismo nikdar nadomestili z nekim apokrifnim***) načelom.«

Švedska socialna demokracija je torej stranka, ki je protidogmatična, toda načelno marksistična stranka, ki je demokratična, toda načelno socialistična, stranka, ki je reformativna, toda načelno aktivistična, to se pravi, da ji posamezne reforme niso cilj, temveč samo nove stopnje za dosego novih izboljšanj za delovno ljudstvo.

Pojasnimo zdaj nekoliko posa-

mizem pa pomeni tisto strujo, ki vidi cilj delavskega gibanja izključno samo v reformativstvu, reformativist je pristaša reformizma.

**) Dogma je trditev brez dokaza, ali verski nauk, v katerega moraš slepo verovati, dogmatik je tisti, ki slepo veruje v neko dogmo in ki po dogmi gleda svet in hoče po dogmi deliti recepte.

***) Apokrifni je nepristen, podtaknjen, apokrifni so dobesedno nepristni svetopisemski spisi.

mezne značilnosti švedskega socializma.

Demokracija

Kakor Karleby ponosno poudarja, da švedski socializem ni bil nikdar dogmatičen, prav tako opozarja na njegov demokratizem. Ta demokratizem je globoko zasidran v splošni švedski demokraciji. Naši bralci se bodo še spominjali, da se je letos praznovala petstoletnica švedskega parlamenta. Toda motil bi se tisti, ki bi mislil, da so Švedi skozi vseh teh pet sto let svobodno in mirno uživali demokracijo. Nasprotno, od teh 500 let so Švedi skozi celih 400 let bojevali težke boje z reakcijo in le zadnjih sto let so preživeli v tisti mirni obliki, ki je danes tipična za švedski parlamentarizem. Samo sto let mirnega življenja je proti štiristo letom najviharnejših, najbolj krvavih bojev, vojn in revolucij. Švedska demokracija in miroljubnost od danes nosita pečat stoletnih, bridkih izkušenj. Prvi švedski parlament l. 1435. v Arbogi je sklical kmečki voditelj Engelbrekt, kmetje so torej ustanovitelji švedske demokracije. Kmetje so si morali v dolgoletnih bojih z menjajočo se srečo priboriti svojo svobodo proti avtokraciji, plemstvu in veleposestnikom in ko je nastalo moderno delavstvo, je bila demokracija že precej utrjena. Zato pomeni danes demokracija za Švede ne neko obliko javnega življenja, temveč edino obliko političnega življenja. Zato tam fašizem kljub ogromnim denarnim podporam in naporom ni mogel pognati nobenih korenin. Te osnovne stvari je bilo treba povedati, da bomo razumeli, kako je švedska socialna demokracija zmagala prav takrat, ko je drugod socializem podlegel ali oslabil, namreč ko je izbruhnila strašna svetovna gospodarska kriza, ki je tudi na Švedskem nastopila z vso silo: s Kreugerjevim finančnim škandalom, kjer je šlo za izgubljene milijarde, in s 189.000 brezposelnimi.

(Konec prihodnjič.)

Predvsem resnica!

Nemški pesnik-emigrant Ernest Toller, ki se je svojčas udeležil tudi kongresa Penklubov v Jugoslaviji ter imel javna predavanja, je izdal knjigo »Briefe aus dem Gefängnis« v Amsterdamu.

Iz te knjige priobčujemo tu eno pismo, ki svari delavsko gibanje pred neresnico in demagogijo.

Ernest Toller je levičarski pisatelj in trezen mislec.

Vsi nemški socialistični listi brez razlike politične smeri napravljajo napako, da računajo s svetovno revolucijo kot bližnjim dogodkom. Če se govori o stavki v Angliji ali Franciji, tedaj se stavka razlaga kot pobuda k revolucionarnemu upor. V Nemčiji se podpira nade, ki, ker se ne morejo izpolniti, morajo voditi k razočaranju in utrujenosti. Politik ne sme laskati željam in samoprevaram množice. Politik je dolžan povedati resnico in nič kot resnico.

Temeljna napaka nemške vlade med vojno je bila, da je prikrivala ljudstvu resnico.

Razen nekoliko udeležencev ni nihče vedel, da se je vršila bitka ob Marni. Ljustvo je bilo prepričano, da sledi zmaga zmagi. Ko je končno zvedelo resnico, poloma ni bilo mogoče odvrniti. Učiti bi se morali od Angležev, ki so med vojno sproti obveščali narod o težkočah polajajaj.

Revolucijski romantiki mi bodo očitali, da ne verujem v svetovno revolucijo, in končno bodo še trdili, da sem za to odgovoren, ker jutri še ne bomo imeli svetovne revolucije.

Zaradi tega sem popolnoma miren. Taki napadi me spominjajo na ravnanje mojega prijatelja iz moje otroške dobe. Prepirla sva se o tem, ali bo šel dež, ali bo sijalo sonce. On je bil uverjen, da bo sijalo sonce, jaz pa, da pojde dež. In ko je končno jelo le deževati, mi je vrgel svoj slamnik v glavo ter rekel, da sem jaz kriv, da dežuje.

Nova vlada v Španiji

Parlament razpuščen

Novo vlado v Španiji je sestavil Portela Valladores. V vladi so štirje neodvisni, en agrarec, en demokrat, en progresivist, dva radikala in en regionalist.

Najmočnejša stranka (katoliška akcija — Gil Robles) v vladi ni zastopana. Zbornica šteje 472 poslancev, vladni blok pa le 139, torej nova vlada nima večine.

Vlada je hotela izvajati državno-sanacijski program prejšnje vlade, ker pa nima večine, je predsednik republike, Zamora, parlament razpuštil že v soboto.

Razpustu sledi razpis volitev, pri katerih bodo pridobili republikanci.

politični in gospodarski ureditvi države. Srbijancem so postregli samostojni demokrati tudi z zgovorno o srbskem zedinjenju. Pravijo, da so se največji Srbi tudi izjavili za federalizem, takrat, ko je bilo govora o srbskem zedinjenju. Navajali so Svetozarja Miletića, Svetozarja Markovića in tudi dr. Skerlića, ki je že takrat pisal o zedinjenju vseh Slovanov na jugu. Svetozar Marković je resnično napisal, da Srbi v Srbiji in Stari Srbiji ne morejo imeti enakih zakonov. Ti samostojni demokrati, ki so ostali zvesti svoji liniji, določeni že pred 6. januarjem, uživajo v nekih krogih velik ugled.

Masaryk odstopil

Predsednik čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryk je dne 13. t. m. odložil predsedništvo. Starček, prestavnik evropske demokracije in nacionalni osvoboditelj čehoslovaškega naroda je storil to zaradi utrujenosti in bolehnosti. Svojo odpoved je izročil predsedniku vlade dr. Hodžič ter predsednikom obeh zbornic. Priporočil jim je, da naj izvolijo dr. Beneša za naslednika.

Vest o odstopu Masaryka ni prišla nepričakovano, vendar nenado-

ma. Veliki državnik demokratične in socialne etike je zapustil svoje mesto, ki pripada najodličnejšemu državljanu, ob preprostem obredu, ne da bi mu narod mogel primerno izraziti svojo zahvalnost in zvestobo do njegovih načel.

Želimo pa ob tej priliki, da mu danes, ko se vrši volitev novega predsednika, poslanska zbornica in senat izvolita naslednika, ki bo enako iskreno čuval demokracijo in mir v Evropi.

Nazadovanje premogovne industrije v ČSR.

Premogovna industrija peša tudi na Čehoslovaškem. V glavnem so prizadeti rudarji deloma zaradi manjše porabe premoga zaradi gospodarske krize, deloma pa zaradi tehniizacije in racionalizacije.

Leta 1930. je bilo zaposlenih na Čehoslovaškem še 110.933 rudarjev, 1934 le še 81.334. Po petih letih je torej na Čehoslovaškem 29.599 rudarjev manj zaposlenih kakor pred petimi leti. To je zlo za tisoče rudarjev

Iz notranje politike

Beograd, 14. 12. 1935

Staremu radikalni Aci Stanojeviću so v Kruševac sporočili, da se radikali med seboj vedno bolj prepirajo. Osebnostna nasprotstva med člani glavnega odbora in nekaterimi drugimi so se tako zaostila, da je bilo treba zopet poizkusiti, če bi se le našel kak izhod, da ne bi prišlo do popolnega razcepa med Trifunovićem, Markovićem, Miletićem na eni in Stojadinovićem na drugi strani. Stanojević je prišel v Beograd, konferiral tu, konferiral tam, zdi se, do pomirjenja ni prišlo in zato je pričakovati, da bodo sledile iz teh sporov posledice, ki se že nekaj časa napovedujejo.

Vladni svet, ki ga je Stanojević imenoval za svet za zvezo, stoji na čelu.

Pač pa je stranka JRZ prizadeta po takih sporih objavljala komunikacije o Stanojevićevih konferencah in vsi ti komunikaciji govore o tem, da se dela na organizaciji stranke.

V opoziciji tudi konferirajo. Med važnejše konference spada ona bivših samostojnih demokratov, ki je razpravljala tudi v glavnih obrisih o

Brez ustave in demokracije ne gre! Egipet obnovil ustavo

V Egiptu so imeli boje med konservativci in nacionalisti. S pristankom Anglije pa je kralj uveljavil zopet ustavo iz leta 1923., ki je bila od 1930 suspendirana. Režim po ustavi bo uveden po volitvah, ki bodo v kratkem razpisane.

Z Anglijo hočejo skleniti zvezno pogodbo šele, ko se uredi važni mednarodni problemi. Angleški vpliv se je v Egiptu torej zmanjšal.

S. Štravs Ivan danes šestdesetletnik

Ob posebnih prilikah se zavedno organizirano delavstvo ponovno spominja svojih sobojevnikov s posebnim poudarkom, da s tem pokaže na njih delo, požrtvovalnost ter zbuja s tem v svojih vrstah k nadaljevanju in k odločnosti v boju za načela pravičnosti v človeški družbi, za socializem. Borba za socializem tvori dolgo vrsto bojev, dolgo vrsto pridobitev, dolgo vrsto organizatoričnega in kulturnega dela, dokler delovni narod spozna svoj položaj in se nauči boriti strnjeno za svoje pravice.

V tem zmislu nam je pomemben tudi šestdeseti rojstni dan sodruga Ivana Štravs, ki je leta in leta na vodilnih mestih služil z vso požrtvovalnostjo delavskemu gibanju, predvsem med rudarji v Idriji in pozneje po raznih krajih službovanja v splošnem socialističnem delavskemu gibanju.

Burno življenje ima Ivan Štravs za seboj. Rojen je bil v Šebreljah pri Tolminu dne 18. decembra 1875. Že leta 1890. ga najdemo v Idriji med rudarji. Živo srebro je kopal tam od leta 1890. do 1907. Leta 1907. je pa bil izvoljen za ravnatelja Občnega konzumnega društva v Idriji ter je opravljal vodstvo te velike zadruge do leta 1922., ko so ga italijanske oblasti izgnale iz Idrije, kjer je moral zaenkrat pustiti svojo rodbino v najslabših razmerah, ker je bil sam, kakor tudi rodbina, brez zaslužka.

V dobi, ko je bil voditelj delavske zadruge, je bil izvoljen za idrijskega župana ter je kot prvi socialistični župan večjega mesta v naših krajih županoval mestu od leta 1911. do 1916. V teh letih je imela Idrija najpomembnejše obeležje socialnopolitičnega napredka. V letih 1920 do 1922 je bil tudi načelnik Obrtniške blagajne v Idriji.

To je le kratek potek njegovega udejstvovanja v dobi njegovega bivanja v Idriji, v javnih in upravnih korporacijah od izгона, ko se njegovega dela v političnem in strokovnem delu še niti dotaknili nismo, to je v rudarski strokovni organizaciji in v socialnodemokratični stranki.

Po izgonu iz Idrije je Ivan Štravs pribežal v Ljubljano. Kam je hotel drugam? Dobil je nameščenje pri takratni bolniški blagajni in je bil pozneje prevečen v stalež uradnikov pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Služboval je v Šoštanju, pozneje v Celju, kjer je bil zaradi bolehnosti nedavno vpokojen.

Štravs je bil jako delaven v delavskem gibanju. Povsod smo ga srečavali na konferencah, v odborih in na agitacijskih potovanjih.

Spomnili smo se s tem v skromnih besedah svojega dolgoletnega sobojevnika ob šestdesetem rojstnem dnevu. Želimo mu krepko zdravje, a obenem se ga sodružno spominjamo z obljubo, da ostanemo zvesti njegovim načelom ter da hočemo nadaljevati boj za pravični socializem še odločneje.

Razpust 'Podpornega društva' razveljavljen

Uprava društva vrnjena staremu odboru. — Zadoščenje našim železničarjem

Bliskovito se je raznesla med našimi železničarji vest, da je predstojništvo mestne policije poklicalo minulo soboto popoldne k sebi šele nedavno novoimenovane člane komisarijata razpuščenega Podpornega društva železniških delavcev in službenec v smrtnih slučajih ter jim sporočilo, da morajo izročiti društvene posle staremu odboru.

Danes pa je bil pravnemu zastopniku društva, odvetniku dr. Avg. Reismanu, izročen odlok banske uprave Dravske banovine, s katerim se pritožbi društva zoper razpust z dne 11. julija 1929 ugotovi in razpust društva razveljavlja.

Razlogi banske uprave.

Društvo je bilo razpuščenno potom Velikega župana mariborske oblasti dr. Schaubacha dne 11. maja 1929. Proti temu razpustu je bila pravočasno vložena pritožba. Razpuščenje je bilo društvo radi prekoračenja statutarne delokroga, ker je izplačevalo na račun posmrtnine akontacije in nakupilo hišo Ljudskega doma na Ruški cesti. Vključ tem dokaznim dejstvom pa je upoštevali velehumanični pomen tega društva, ki ima okrog 11.000 članov in so se od razpusta do sedaj prilike javnega življenja znatno spremenile. Tudi razmere v društvu samem so se uredile. Zato je smatrala banska uprava za umestno in potrebno, društvo vzpostaviti in mu tako omogočiti popoln razmah v njegovem humanitarnem delovanju. Društvo v bodoče ne sme izplačevati akontacij, ker to po pravilih ni predvideno. Na prihodnjem obnem zboru mora društvo poleg eventualnih drugih sprememb skleniti kot dopolnilo pravil, da se mora imovina pupilarno varno nalagati.

S tem je torej končan preko 6letni boj starega odbora po njegovem pravnem zastopniku proti razpustu tega človekoljubnega društva, ki so ga naši sodrugi dobili po prevratu v roke v popolnem razsulu in ga s svojim neprecenljivo požrtvovalnostjo, nesebičnim delom zopet dvignilo do sijajnega razmaha z 11.000 člani in večmilijonskim premoženjem.

Milijonska škoda.

Društvo je razpustil bivši veliki župan g. dr. Schaubach na podlagi ovadbe mariborske podružnice »Zveze narodnih železničarjev«, zastopane po takratnem predsedniku g. Tumpeju. Šele pozneje je oblast uvedla preiskavo, ki se je izkazala na celi črti kot negativna. Ravno glavni razlog, nakup hiše na Ruški cesti, se je izkazal tekom let kot najdalekovidnejši in najkoristnejši ukrep starega vodstva društva. V hišah na Ruški cesti je namreč sedaj okrog 26 delavskih stanovanj, ki donosajo društvu lepo najemnino in je torej denar najvarnejše naložen. Pač pa ima društvo milijonsko škodo s tem, da se tekom teh šestih let niso smeli sprejemati nobeni novi člani in društvo je s tem zgubilo milijonski dohodek s članarjina novih članov, a stari so umrli in društvo je šlo s tem nasproti popolnemu propadu.

Procesi okrog društva.

Pri tem ne smemo pozabiti vseh drugih pogubnih posledic, ki jih je imela ovadba nacionalnih železničarjev in zlasti očitki v znani posebni izdaji »Jugoslovanskega železničarja« proti staremu vodstvu društva. Sledile so kazenske preiskave proti odbornikom društva, zlasti proti blagajniku Langerju, celo proti zastopniku dr. Reismanu, ker je interveniral pri prevzemanju društva, sledila je velikanska tiskovna pravda proti uredniku »Jugoslovanskega železničarja«, ki je stala nacionalne železničarje okrog 50.000 Din, a vse kazenske preiskave so izkazale popolno korektnost delovanja starega odbora. Nacionalni železničarji so torej temu človekoljubnemu železničarskemu društvu prizadejali nezaslišno milijonsko škodo, da o moralni škodi niti ne govorimo. Vse krivce bi bilo treba prijeti, da nadoknadijo škodo.

»Zasluge«.

Komaj se je društvo rešilo »politike«, že so na delu novi ljudje, ki bi radi v to železničarsko podporno društvo zopet zasjecali politiko. Nedeljski »Slovenec«, ki že dolgo operira z g. Wurzingierjem med železničarji, je pripisal kar vse zasluge za vrnitev društva g. Wurzingierju, ki je baže dosegel, da se je krivica popravila. G. Wurzingier, ki je bil tudi član prejšnjega odbora, bo menda že sam povedal »Slovencu«, kako je z zaslugami. Zaenkrat smo prepričani, da on ni v zvezi z nedeljsko »Slovenčev« raco.

Pred državnim svetom.

Zgodovino boja za društvo je treba spopolniti le še s tem, da ministrstvo notranjih zadev pritožbe ni rešilo in je zato vložil dr. Reisman lani tožbo na Državni svet, ki je tožbi ugodil in naložil notranjemu ministrstvu, da ugotovi, če ne spada društvo pod nadzorstvo železniškega ministra. Potem je akt zopet ostal dolge mesece pri notranjem ministrstvu, kjer je bilo izvršenih nebroj intervencij. Ko je nastopil v Ljubljani novi ban dr. Natlačen, je pravni zastopnik zopet opozoril g. bana na posledice zavlačevanja rešitve ter prosil, da se z ozirom na odločbo državnega sveta, uspeh sodnih preiskav in nevarnostjo, da društvo razpade ob nadaljni stagnaciji, društvo vrne staremu odboru. Opozoril je tudi bana na drugo dejstvo, da je naložil komisarijat g. Zavadlavi in naslednikovo ogromno vsoto denarja v Kreditni zavod, kjer predseduje g. Tumpej. Naložili so tam nič manje kot

en milijon stotisoč dinarjev.

Kakor je iz odloka razvidno, je g. ban te razloge uvidel kot umestne in za nujno potrebo, da se društvo čimprej vrne v normalno poslovanje.

Italijansko-abetesinska igračka

Italija se pripravlja na veliko ofenzivo. — Zaradi varnosti v Sredozemskem morju daje Anglija koncesije. — Kje je Društvo narodov.

Na vzhodnoafriških bojiščih so le manjši spopadi. Italijani se pripravljajo na ofenzivo. Te dni je postalo bojišče v Afriki manj važno, kakor pogajanja med Italijo, Anglijo in Francijo — brez Abesinije. Tembolj je postalo vprašanje zanimivo, ker so dogovori med tremi velesilami nasprotni paktu Društva narodov in ker so se jele zlasti male države upirati žrtvam, ki jih morajo s sankcijami prinašati za gole interese Anglije.

Čim je Anglija dosegla zagotovilo, da je nje varnost v Sredozemskem morju zagotovljena, je na svojo odgovornost pristala na dalekosežne koncesije Italiji v Abesiniji. Italija sicer še vedno odklanja ponudbo, kar je pa le taktičnega značaja, da se prikrijejo »diplomatične« poteze in še kaj iztisne.

Italijansko-abetesinski spor je postal vprašanje Društva narodov. Ali naj v sporih med deželami odločajo posamezne velesile ali Društvo na-

rodov, ali naj imajo male države kaj zaščite v Društvu narodov ali ne. Ta vprašanja so danes tako važna, da je od njih rešitve odvisen obstoj in razvoj Društva narodov.

Kako bodo rešili v Društvu narodov zadevo, je danes še nejasno. Opravičeno pa zahtevajo razne države, da se takoj skliče plenun Društva narodov, da reši pereče vprašanje.

Delavska šola v Beogradu

Za člane svobodnih strokovnih organizacij

Centrala za radniško vaspitanje u Beogradu (Centrala za delavsko izobrazbo v Beogradu) prireja leto za leto skupno s forumi delavskih strokovnih organizacij izobraževalne tečaje. Tako stori tudi letos. Za letošnje zimsko sezono, ki je pričela početkom novembra in se konča marca meseca, ima naslednji program:

1. **Tečaj za funkcionarje** (odbornike in voditelje organizacije), ki ima namen izobraževati funkcionarje organizacije in jih urediti v organizacijskem delu. Prijave sprejemajo strokovne organizacije.

2. **Mladinski tečaj** za mladino, ki želi osnovno znanje v splošni izobrazbi višje stopnje. Prijave sprejema knjižnica Delavske zbornice.

3. **Vajenški tečaj** za vse vajence in mlade pomočnike iz naših organizacij. Tečaj je napol zabavnega značaja. Priglase sprejemajo organizacije.

4. **Seminar**, samo za gojence prejšnjih tečajev delavske šole. Prijave sprejema knjižnica Delavske zbornice.

Vzgoja na teh tečajih se vrši na podlagi pozitivnega znanja in materialističnega pojmovanja sveta in življenja.

Centrala opravlja s tem najvažnejšo nalogo v delavskem gibanju, ker ustvarja trdne temelje gibanju.

Doma in po svetu

Božična številka »Delavske Politike« bo izšla v ponedeljek, dne 23. t. m.

Nov državljanski zakon tudi delajo. Iz Beograda poročajo, da je ministrstvo pravde izdelalo načrt novega državlanskega zakona ter ga bo predložilo v presojo pravnim fakultetam, sodiščem, odvetniškim in notarskim zbornicam, gospodarskim zbornicam, konfesijskim predstojništvom, centralnemu tajništvu del. zbornic in gospodarskim organizacijam, ki naj se izjavijo glede načrta do 1. aprila 1936.

Turški zunanji minister v Beogradu. Turški zunanji minister Tefik Rudži Aras se je mudil v Beogradu z ozirom na zadnje dogodke, to je glede italijansko-abetesinskega vprašanja (sankcij) in angleške politike v Sredozemskem morju.

Jubilej Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani. — Minulo nedeljo je proslavilo Trg. bol.

B. Traven, Bombaž

Prevala Talpa 37
I. Knjiga

Pekarna in kavarna pa brez vode nista mogla živeti — in sedaj se je začel boj. Senjor Doux je hotel sedaj iz hotelskega vodnjaka načrpati vode v svoj tank, pri čemer je pravilno trdil, da je lastnik obeh vodnjakov. Hotelski najemnik pa tega ni dovoljeval; v pogodbi je imel zapisano, da sme hotelski vodnjak samo on uporabljati. Če bi kavarni dovolil, da bi zajemala vodo iz njegovega vodnjaka, bi se utegnilo zgoditi, da bi lepega dne ostal sam brez vode in bi potem gostom ne mogel nuditi kopeli. Hotel brez kopeli pa je v tropskih deželah brez vrednosti.

Oba vodnjaka sta bila zaklenjena. Najemnik je imel ključ za svoj, senjor Doux pa je imel ključ za kavarniški vodnjak. Senjorju Douxu ni torej preostalo drugo, kakor da je ponoči vlomil v najemnikov vodnjak, napeljal cev in poglal črpalko. Ko je najemnik zaslišal črpalko, se je seveda zbudil in sredi noči je nastal strašen prepir. Vmešavati so se začeli še hotelski gostje, nato kavarniški gostje, ki so bili čisto okajeni in bojevito razpoloženi, odločili so se za to ali ono stranko in

po zraku so frčali steklenice, stoli, kruh, kosi ledu in grozne kletve in preklinjanja. Črpalka, ki se je zadržala napram vsemu hrupu docela nestrankarsko in docela nebrizno, je delala medtem dalje in je načrpala tank. Nato je senjor Doux cev zopet odstranil, nakar se je nočni mir povrnil, dokler ni bil naslednje jutro zopet porušen. Začelo se je s tem, da je naročil hotelski najemnik rokodelca, ki je vodnjak posebno dobro zabil. Nato je tekel senjor Doux na policijo, ker se po zakonu ne sme voda nikomur zapreti. Potem je pokazal hotelski najemnik pogodbo, ki jo je senjor Doux lastnorčno podpisal in je bila kolkovana tudi s predpisanimi kolki, in policija je zopet odšla. Ponoči je bilo v vodnjak zopet vlomljeno, kajti senjor Doux je vendar moral imeti vodo.

Bilo je torej dovelj vzrokov, da je bil senjor Doux podoben umirajočemu in da je v kljub temu mnogo pojedel.

Ko se je senjor Doux povrnil s trga — tako nekako ob šestih —, tedaj je prav za prav šele zajtrkoval. Zajtrkoval je ribo in pečenko in pol steklenice vina, nato kavo s tremi ali štirimi kosi pogače.

Medtem pa so že prišli jutranji gostje. Potem se je bilo treba pogajati z dobavitelji in z njimi

obračunati; prišla je pošta; nato so prišli ljudje naročat kruh, pogačo, torte, pecivo in kandirano sadje.

Ob polu devetih je senjor Doux drugič zajtrkoval, to pot s svojo ženo. Poleg jajčne jedi je pojedel sedaj še dvoje mesnih jedi, zraven je pil pivo.

Senjora Doux je bila čedna ženska, bila je pa precej rejena. V nasprotju z mnenjem, da so vsi dobro rejeni zmeraj tudi dobre volje, je bila senjora Doux večno slabe volje. Le kadar je bilo naročenega mnogo peciva, se ji je raztegnil obraz v kratek smehljaj, ki pa je trajal samo nekaj sekund. Najsi je bila kavarna tako polna, da bi jo razneslo, najsi so se ljudje morali boriti za sedeže — v kljub temu je delala senjora Doux kisel obraz in je zijala v vsakega gosta, kakor bi ji osebno povzročal trpljenje in kakor bi jo nameraval onesrečiti za vse življenje. Čevljev ali škornjev ni nikoli nosila, nego samo mehke copate. Ne verjamem, da je sploh kdaj stopila iz hiše; vsaj videl je nikoli nisem. Bala se je, da bi je v odsotnosti kak natak ne ogoljufal. Povsod je imela oči; v hiši se ni nič pripetilo, česar bi ne vedela ali česar bi ne nadzirala.

(Konec prihodnjič.)

podp. društvo v Ljubljani stoletnico ustanovitve. Društvo je Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu podrejena ustanova, ki ima samostojno upravo enako kakor okrožni uradi. Prvotno je bilo podporno društvo namenjeno trgovskim nameščencem, danes pa sprejema v zavarovanje tudi industrijske nameščence ter šteje nad 7.600 članov. Društvo ima znaten socialni pomen v zgodovini, tem bolj danes, ker nudi članom za malenkostni prispevek še posebne ugodnosti, kar stori tem lažje, ker ima manjši riziko kakor splošno zavarovanje delavcev. Sto let dela je lepa doba.

Slovenska dijaška zadruga v Pragi. Na 24. rednem občnem zboru Slovenske dijaške zadruge v Pragi dne 3. decembra 1935 je bil izvoljen za predsednika Skaler Franjo, za tajnika Vahtar Karel in za blagajnika Keršič Peter. Zadruga ima kulturni, predvsem pa ekonomski značaj ter deluje v proslah slovenskih visokošolcev že 16 let.

Italija in Abesinija. Italija odklanja tudi zadnje angleške predloge v afriškem sporu. Mussolini je dobil od fašističnega sveta svobodno roko ali za mir ali za nadaljevanje vojne. Neguš zahteva najprej premirje, potem izpraznitev abesinskega ozemlja in rešitev spora pred Društvom narodov.

Abesinija se oborožuje. Abesinija se je v kratkem času jako dobro oborožila. Doslej ima že tudi 300 oklopnih avtomobilov. Obenem ji Anglija tudi dobavlja tanke.

Dividenda Standard Oil skupine. Družbe, ki pripadajo koncernu Standard Oil, bodo izplačale za zadnje četrt tega leta 70,5 milijona dolarjev (to je okoli 4 milijarde dinarjev) dividend.

Strahovite poplave v Južni Srbiji. Zaradi večdnvnih neprestanih nalivov je reka Vardar z vsemi svojimi pritoki izstopila iz struge in preplavila rodovitne doline z mestni in vasmi. Železniška proga med Skopljem in Solunom je na več krajih poškodovana in je promet začasno ustavljen. Tudi železnice med Gradskim in Prilepom in med Ohridom in Skopljem so morale obstati. Tudi avtomobilski promet je na več krajih prekinjen, dokler ne bodo ceste popravljene. Pe mestih so bili ljudje ponoči zbujeni iz spanja, ko je voda prihrumela in so komaj mogli rešiti golo življenje. Mnogo hiš, ki so večinoma zgrajene iz slabega materiala, je porušeni. Nekatere vasi so popolnoma uničene. Uničen je ves pridelek, živež, krma in mnogo živine se je utopilo. Po mestih je voda vdrla v kleti in skladišča in uničila velike zaloge živil. Mesto Prilep (18.000 prebivalcev) je bilo pod vodo, Bitolj (40.000 prebivalcev) je bil večinoma poplavljen, Ohrid (30.000 prebivalcev) je bil preplavljen ves, kolikor ga je v ravnini. Samo oni del, kar ga je na hribu, je mohl kakor otok iz neizmernih vod. Preko tisoč hiš je v Ohridu pod vodo, od teh se jih je že 30 zrušilo, 200 hiš pa se zna vsak čas še zrušiti. Voljastvo je povsod požrtvovalno pomagalo pri reševanju. Več ljudi se je utopilo. Škoda gre v milijone. Vardar je zopet začel upadati, dežuje pa še vedno.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Če bodo kdaj volitve v veliki Ljubljani

Zakon za podeželske in zakon za mestne občine že imamo par let. Zakona določata volitve v samoupravo občin. Zato opravičeno pričakujemo, da bodo občinske volitve kdaj tudi v Ljubljani.

V mesecu januarju vsakega leta se izpolnjujejo volilni imeniki, ki bodo po priključitvi okoliških krajev nedvomno precej nepopolni. Volilec pa ima vedno pravico pogledati v stalni imenik, če je pravilno vpisan.

V slučaju, če bi bile volitve razpisane, bo reklamacijski rok le štirinajst dni, in tedaj bi se vse reklamacije težje pravilno izvele, ker marsikdo ni pozoren na to, mar-

sikdo pa misli, vsaj moram itak biti vpisan. Vpogled v volilni imenik prej torej jako olajša reklamacije v reklamacijskem roku ter je prva priprava za volilno borbo.

Delavski prosvetni večer Zarje, ki se je vršil minulo soboto v dvorani Delavske zbornice, je bil posvečen Cankarjevemu spominu. Prosvetni večer je sijajno uspel. Dvorana je bila premajhna, da bi sprejela vse, ki so hoteli prireditvi prisostvovati. Vse točke programa so bile izvajane precizno in s tako dovršenostjo, da so umetnike navzoči nagradili z dolgotrajnim odobravanjem. Bil je lep večer. Želimo si še več takšnih prireditvev.

Maribor

Zborovanje privatnih nameščencev

Minuli petek se je vršilo v Delavski zbornici zborovanje privatnih nameščencev, ki ga je sklical Medstrokovni odbor strok. organizacij in društev privatnih nameščencev. Zborovanje je otvoril in vodil tovariš Gilčvert, ki je po kratkem uvodnem govoru podal besedo ravnatelju Pokojninskega zavoda g. dr. Vrančiču. Referent se je bavil z delovanjem Pokojninskega zavoda, ki stoji tik pred razširitvijo na vso državo. Temu zavarovanju pa še vedno ni zavezano ogromno število privatnih nameščencev, kot trgovski uslužbenci, strojniki in zobotehniki. Pokojninski zavod se trudi, da bi čim prej mogel zavarovati tudi te uslužbence.

Zaupniški tečaj. V sredo, dne 18. t. m. predavata s. Grčar »O gospodarskih vprašanjih« in s. Cibic »O računstvu«.

Uradnica s 300 Din mesečne plače. Pred sreskim sodiščem se je vršila ta teden razprava v tožbi mlade, revne uradnice proti tekstilni tovarni radi plačila nadur, ki je razgalila vso neposipno bedo revnih uradnic in strahovito izrabljanje naših delovnih moči po tekstilnih tovarnah. Podobne razmere so najbrže tudi po drugih tovarnah. Mezde delavcev in plače uradnikov po industrijah kričijo po zakonu o minimalnih mezdah in plačah. V predmetnem slučaju je tožena tekstilna tovarna ugovarjala, da uradnici ne pripada nikako plačilo za nadure, ker je baje bilo dogovorjeno ob vstopu, da prejema uradnica za normalno 8urno delo mesečno Din 300.— in za nadure pavšaliran znesek Din 100.—, in sicer za dve naduri dnevno. Na ta način je imela uradnica urne plače nič manj in nič več kot Din 1.15. Oče te žrtve je železničar in je vsled tega zastopnik uradnice ugovarjal, da bi bila takšna službena pogodba nična, četudi bi se sklenila. Uradnica je bila kot hčerka proletarca v sili. Morala je vsled tega sprejeti v tovarni vsako ponudeno plačo, ker je doma niso mogli več vzdrževati. Vršila pa je službo kot polnovredna delovna sila in zato njena plača ni bila v nikakem razmerju z njenim delom, ter je smatrati to plačilo kot odušstvo in proti dobri običaji. Za takšno delo znaša kot najmanjša primerna plača vsaj Din 600 mesečno. Sodišče je razpravo prelozilo in bo poizvedovalo pri Trgovski zbornici in Združenju industrijev ter Delavski zbornici o primernosti plače take uradnice. Med občinstvom in odvnetiki v razpravi dvorani so vzbudile navedbe zastopnika tekstilne tovarne splošno ogorčenje, zlasti, ker je tožena trdila inozemsko podjetje, ki dela s krasnimi dobički, kot vse tekstilne tovarne v naši državi. — Predno pa se je tovarna spustila v novo razpravo o veljavnosti tega službenega razmerja in odušsko nizke plače, je tožeči uradnici vtoževani znesek, nekaj nad Din

1000.—, izplačala ter prevzela nase tudi stroške obeh zastopnikov.

15.390.000 dinarjev plačajo mariborčani letno na najemniškem davku. (Približno 30% od pobranih najemnin.) Vseh stanovanj je v Mariboru 8988, ki donosajo z lokali vred na najemni 47.500.000 dinarjev. Od tega v starih hišah 23.700.000 (za lokale 5.900 tisoč) v novih hišah pa 6.300.000 (za lokale 1.200 milijonov). Povprečno plača vsak mariborčan letno 1356 dinarjev samo za krov nad svojo glavo.

Putnikov paviljon na Aleksandrovi promeni je dobil električno razsvetljavo. Sedaj bi bilo še treba, da se tla v paviljonu betonirajo ali asfaltirajo, ker so že globoko razkopana. Isto bi bilo treba napraviti tudi na pristopih ostalih dveh paviljonov.

Ljudska samopomoč namerava zidati prihodnjo pomlad na svojem stavbišču, na vogalu Kolodvorske ulice in Aleksandrove ceste, nasproti Glavnega kolodvora trinadstropno hišo s poslovnimi prostori in stanovanji. Če se bo vse zidalo, kar se napoveduje, potem obeta biti prihodnja gradbena sezona precej živahna.

Esperantisti. V četrtek, dne 19. decembra ob 20. bo priredilo tukajšnje esperantsko društvo v hotelu »Orel« Zamenhoval večer, združen s 25 letnico svojega obstoja. Vsi esperantisti, prijatelji kakor tudi somišljeniki tega kulturnega gibanja so dobrodošli. Odbor Esperantskega društva v Mariboru.

Naše silvestrovanje. — Predprodajne vstopnice za Silvestrov večer v dvorani pivovarne Union so že na razpolago. Člani naših strokovnih in kulturnih organizacij jih dode po Din 6.— v tajništvo, Delavska zbornica, II. nadstropje, nadalje v upravi »Delavske Politike«, pri obratnih zaupnikih in pri organizacijskih funkcionarjih. — Za nečlane je vstopnina Din 8.— v predprodaji. Pri večerni blagajni pa brez razlike Din 10. Pobriganje se pravočasno za vstopnice!

Libole

Važno delavsko zborovanje. V nedežo, dne 22. decembra ob 9. uri dopoldne se bo vršilo v gostilni Skoberne v Liboljah važno zborovanje z dnevnim redom: 1. Splošna socialna zakonodaja; 2. pomen delavskega tiska. Referenti pridejo iz Maribora. Delavci in delavke, pridite v čim večjem številu!

Zabukovca

Delavsko zborovanje. V nedežo, dne 22. t. m. dopoldne (ura bo navedena na lepakih) se bo vršilo v gostilni s. Zupanca delavsko zborovanje, na katerem bodo poročali referenti iz Maribora. Delavci, udeležite se zborovanja in pripeljte žene s seboj!

Štore

Tiskovni sklad. Za tiskovni sklad je nabral s. Doberšek (ob priliki zborovanja v nedežo, dne 8. decembra t. l.) Din 41.—. So drugi in sodružice, posnemajte!

Trbovlje

Odsluženi vojaki čakajo na zaposlenje. Kako globoko je rudarska kriza posegla v vrste rudarskega delavstva, se občuti tudi v tem, da rudarski sinovi, ki so imeli pred odslužanjem kaderskega roka zaposlenje pri rudniku, po svoji vrnitvi od vojakov ostanejo brezposelni ali pa morajo čakati mesece, predno dode zaposlitev. Med njimi so tudi taki, ki so bili pred kaderskim rokom 5 do 10 let pri rudniku zaposleni. Kako bridke dneve preživljajo ti delavci, posebno še zaradi tega, ker so se rudarskega dela že pred vojaščino navadili in so imeli upanje, da bodo po odslužanju vojaščine kmalu zopet lahko prišli za delo! Res je bridko za delavca, ki zadosti svoji državljski dolžnosti, služi domovini, potem pa ga čaka, kot za nagrado, brezposelnost. Tudi pri oddaji državnih naročil premoga bi bila dolžnost merodajnih faktorjev, da s kakšno klavzulo zagotovijo zaposlitev tistim delavcem, ki se vrnejo od vojakov in so bili že poprej pri rudniku zaposleni.

Razdolžitev dolžnikov! Stališče, ki ga je zavzel dr. Markovič glede dolžnikov po objavi »Slovenca« z dne 3. dec. t. l., je pravo in zdravo in se s tem stališčem prizadejemo strinjamo. Vlada naj prevzame vse dolgovne zadolženega naroda in v tem je edina rešitev pred propadom. Kje bo vlada vzela denar, to vprašanje naj dopisnik »Slovenca« prepusti vladi, v zavesti, da imamo vlado s širokim obzorjem, dalekovidno in širokogrudno, ki bo že našla pota in sredstva za izplačilo dolgov, saj dela in čisti. Ko bodo odstranjene ovire, bo pristopila k rešitvi! Vlada naj poišče vire za izplačilo dolgov, pot, ki vodi do teh virov se začne pri tistih, ki so zbežali z milijardami preko vseh meja Jugoslavije, pa so dosegli, in pa pri sinovih »belcebuba«, ki so narod spravili na beraško palico, državne blaginje pa praznili, sedaj pa v miru uživajo sadove svojega »dela«. Pri teh in njim enakih je mogoče dobiti dovolj sredstev za odplačilo dolgov vseh, ki niso po svoji krivdi zadolženi!

Knjige »Cankarjeve družbe« so dosele. Vse člane »Cankarjeve družbe« in ostale naročnike opozarjamo, da so dosele knjige »Cankarjeve družbe« za leto 1936. Za peto knjigo pa je treba doplačati 5 Din. Knjige so zanimive in poučne ter tudi silo poceni. Za 25 Din dobiš vseh 5 lepih knjig s koledarjem vred.

Ježica

Po raznih javnih volitvah nismo mogli pričakovati drugega, kakor da zmagala režimska lista. Marsikomu oprostimo, da ni volil tako, kakor misli, ker danes so ljudje odvisni in »Slovenec« je v nedežo zagrozil vsem, ki ne bi volili radikalov: »Tisti, ki javno povedo, da niso naši, se bomo mi potem tako ravnali proti njim.« — Kljub poostrenosti so njegovi ljudje vodili volitve. Poleg groženj, obljub, avtomobilov, moke, mobilizaciji vsega aparata se je »Slovenec« vendar bal za volilni rezultat, saj je zadnji dan, še v nedežo pisal: »Za vsak glas gre eni kakor drugi skupini.« Nenaravna razlika med glasovi radikalске liste in združenih opozicijskih skupin je značilna za vse javne volitve. S tako razliko je zmagovala tako JNS kakor Jevtič. Od 956 volivcev jih je volilo 683, od teh 547 radikalov in 136 opozicijsko. Živijo s. Dovč! Ježenčan.

Jesenice

Knjige »Cankarjeve družbe« so že prišle. Knjige »Cankarjeve družbe« za l. 1935, to pot zopet pet za 26 Din s poštnino vred, so že tukaj in vsakdo, ki jih želi imeti, jih lahko dobi pri poverjenikih ss. Kristanu Cv., Azmanu Karlu, Šetincu Martinu, V. Perkotu, Noču Antonu na Javorniku in pri drugih. Kdor nima lanskil knjig, jih dobi lahko pri poverjeniku Kristanu za enako ceno kakor letošnje (tudi pet knjig). Zlasti je važna lanska serija zaradi prvega in drugega dela Zgodovine socializma in socialnih bojev. Peta zaključna knjiga tega dela izide pa prihodnje leto. Pohitite z nakupom knjig, da ne zmanjkajo prej.

Zanimivo predavanje. Tukajšnji podružnici Skale in SPD priredita skupno v četrtek, dne 19. decembra t. l. zvečer ob 8. uri poučno predavanje o predmetu »Planinske ture v Kavkazu«. Predavatelj g. F. Krobath iz Beljaka bo z besedo in sliko — preko sto diapozitivov — opisal lepote planinskih doživljajev iz lastnega izkustva. Da bo imele predavanje čim najbolj splošni izobraževalni uspeh, je poskrbljeno za to, da se bo predavanju dodajal sproti kratek slovenski prevod, na kar opozarjamo posebej delavsko in šolsko mladino. Vstopnina zmeraj samo za pokritje izdatkov v dvorani Krokovega doma. Predavanje je bilo najprej projektirano v kinu »Radio«, iz tehničnih razlogov pa se je bilo treba odločiti za »Krekov dom«.

Knjige Cankarjeve družbe

Knjižni dar Cankarjeve družbe je kljub gospodarski krizi, ki tudi knjižnim založbam ne prizanaša, ostal na visku, da, celo vedno boljši postaja, kar priča, da so intencije te naše edine delavske knjižne založbe pognale že globoke korenine med našim delavstvom, kar ji zagotavlja nadaljnji obstoj. Letos pošilja v svet že sedmo knjižno zbirko, ki se odlikuje po tem, da je večinoma originalna, slovenska.

V Koledarju so razen Maksovega odlomka sami originalni prispevki: Ivan Toplikar je napisal lep, pregleden članek o razvoju kapitalističnega gospodarstva v Evropi od početka kapitalizma do svetovne vojne. Članek ponazarjajo mnoge sodobne ilustracije. Znani naš teoretik sodobnega gospodarstva, Viktor Grčar, je prispeval nad vse zanimiv in poučen članek o kmečkem vprašanju. Kdor ga prečita, se mu bo marsikaj zjasnilo v naši zamotani gospodarski politiki. Zelo aktualen je članek o Abesiniji z mnogimi ilustracijami in s pregledno geografsko karto. Pripovedni del vsebuje: Tone Maček, socialna črtica »Sluga Matej in njegov pes«; Janez Somojvar, »Kadar onemijo transmisije... zapiski iz boja za vsakdanji kruh...« v katerih nam slika mezdno gibanje tovarniških delavcev in težko nalogo obratnih zaupnikov; oster žaromet v našo sivo vsakdanjost. Naš ameriški znanec, Ivan Molek, je prispeval »Kontrorvolucijo«, žgočo satiro na one, ki imajo revolucionarnost na jeziku vedno samo tedaj, kadar stoji pred njimi polna čaša, ob prvi resni priliki se pa potuhnejo. Med tekstom so razvrščene reprodukcije: plastiki Tineta Kosa (zlasti posrečen je Cerkvenikov portret), poleg aktualnih risb Nika Pirnata (njegova »Publika« močno spominja na Daumierja). Pesniki žal niso zastopani v Koledarju, ki tudi druga-

če izgleda malo tanjši od prejšnjih, je pa zato v njem vsebina bolj izbrana in bolj — naša. Naslovno stran je priredil Ljubivoj Ravnihar v večbarvni simbolični risbi.

Druha knjiga je »Med potniki in mornarji« Bratka Krefta, ki je pred dvema letoma napravil izlet v Levanto. Je to najboljša slovenska potovalna reportaža kar jih poznam. Kreft potuje z odprtimi očmi in odprtim srcem. Zna dobroba antilzirati svoje najbližje okolje in mu prisoditi pravo vrednost, naide pa tudi vse ono, česar drugi ne vidijo ali se jim zdi prenevrjedno, da bi se s takimi stvarmi pečali. On skuša povsod videti in spoznati tudi drugo plat medalje; ne samo brezdelnike v ladijskem salonu, ki ne vedo, kako bi ubijali čas, ampak tudi one neopazne služnostne duhove, ki jim šele ustvarjajo udobje in one trpine v ladinjem trebulu, ki jim s svojim znojem omogočajo, da se jim vsak trenutek razvija pred očmi nova panorama. Pretresljive zgodbe o starem mornarju, o stewardu Branku in o mornarju Franetu, bi dale vsaka zase snov za cel roman. Enako tudi zgodba Črnogorca v Solunu. Polno optimizma je Kreftovo bratimljenje s šoferji v Delfih, poučno poročilo o Kemalu in novi Turčiji. Z njegovimi reminiscencami nad otokom Vido pa se gotovo vsi strinjamo.

Tretnji knjigi, Toneta Seliškarka socialni povesti »Hiša brez oken« bodo mogoče meščanski kritiki očitali, da je preveč tendenciozna. Mi pa pravimo: tudi življenje je tendenciozno. Meščan živi tendenci uživanja, delavec pa tendenci borbe za vsakdanji kruh in golo življenje. In tako borbo nam Seliškar v pretresljivih črtah riše v svoji povesti. Hiša brez oken ni kak imaginarni domislek, ampak živo življenje, ki se skriva za

trhlimi stenami v vsej svoji raznolikosti, polni prokletstva in tragike, heroizma in požrtvovalnosti. Da, ljubezen in požrtvovalnost moremo najti v tako potencirani in svetli obliki samo v tem okolju, ki v njem ostala družba vidi samo blato in razvrat. To je naš slovenski »Na dnu«, ki pa nam ni v sramoto, ampak v ponos. Seliškarku smo zanj hvaležni.

Ostali dve knjigi sta II. in IV. del **Maksa Beera »Splošne zgodovine socializma in socialnih bojev«**. Že lanska prva dva zvezka sta vzbudila občo pozornost in zadoščenje, da tudi mi Slovenci dobimo to epohalno delo v svojem jeziku. Če se spomnimo na nekdanjo Starotovo »Občo zgodovino« in Grudnovo »Zgodovino slovenskega naroda« in ju primerjamo z Beerovo, šele vidimo, s kako publostjo so nam nekdanji polnili mlade glave v šolah. Kakor da bi bil svet ustvarjen samo za diplomate in cesarje, kakor da bi zgodovino tvorili samo rop in vojne. Je pa še neko drugo gibalno zgodovino, to je ljudstvo in njegov socialni razvoj. O tem nas poučuje Beerovo delo, ki je pisano tako napeto in mikavno prepletano z epizodami, izreki in dogodki, da se čita kot roman. II. del opisuje dobo od propadanja starega veka preko reformacij, kmečkih in husitskih bojev do predhodnikov francoske revolucije. IV. del pa francosko revolucijo samo, Napoleonovo dobo, eksperimente raznih utopistov in začetek revolucije 1848 leta. Del prevaja Talpa v lepo, lahko umljivo slovenščino. Če bi Cankarjeva družba ne izdala drugega ko to delo, bi že za to zaslužila vse priznanje.

Knjige je na dobrem papirju brezhibno tiskala in lepo opremila Ljudska tiskarna v Mariboru. Vseh pet knjig stane samo 25 dinarjev.

A. T.

Naša akcija za razširitev Delavske Politike

Lepo uspela zborovanja v Guštanju in Lešah

45 novih naročnikov

Minulo nedeljo dopoldne se je vršilo v Guštanju v gostilni g. Miloniga napovedano zborovanje, ki je bilo dobro obiskano, lahko bi pa bil obisk še večji z ozirom na veliko število delavcev v Guštanju.

Zborovanje je otvoril in vodil s. Juh, ki je uvodoma obrazložil pomen zborovanja, nato pa sta govorila ss. dr. Reisman in Jelen o socialni zakonodaji, potrebi razširitve delavskega tiska in o pomenu in nalogah strokovne organizacije. Zbrani delavci so z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov ter sklenili, da bodo šli z vso vnemo na delo in pridobivali svoji strokovni organizaciji novih članov. »Delavske Politike« pa novih naročnikov. Na zborovanju se je prijavilo 20 novih naročnikov, ki so takoj poravnali naročnino za en mesec naprej.

Zborovanje v Lešah

Popoldne se je vršilo zborovanje v Lešah, katerega so se udeležili do-

mala vsi rudarji, ki so do zadnjega kotička napolnili prostore v gostilni Jaser. Zborovanje je vodil s. Koren iz Prevalj, poročala pa sta ista govornika kot v Guštanju. Rudarji v Lešah se preživljajo z velikim trdom, ker sami kopljejo premog, bolje rečeno ostanke premoga, ker je prejšnja rudniška družba likvidirala. Leški rudarji pa se dobro zavedajo, da se morajo kljub temu zanimati za svojo strokovno organizacijo, zlasti pa čitati svoj delavski list. Zato se je na zborovanju prijavilo 25 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

V Rušah

se je vršil sestanek zaupnikov, ki je napravil sklepe radi poživljenja agitacije za »Delavsko Politiko«. Prihodnjo nedeljo pa se bo vršilo zborovanje, ki ga sklicuje strokovna organizacija. Zborovanje bo obenem pričetek velike akcije za pridobivanje novih članov.

Kranci

Knjige »Cankarjeve družbe« dobite pri poverjeniku »Delavske Politike«. Knjig je samo nekaj garnitur več kot pa je prišlašnih. Lanski člani, ki žele knjige tudi letos, in tisti, ki žele na novo pristopiti k »Cankarjevi družbi«, naj se prijavijo hitro, dokler so knjige še na zalogi. Naročniki, ki so z naročnino v redu, naj pridejo po knjige!

Šoštanj

Zaman trud. Tudi pri nas se od časa do časa pojavijo »revolucionarni« razbijači, ki rujejo proti pokretu z najlepšimi parolami. Pravijo, da so za to, da se delavci strokovno organizirajo, zraven pa blatijo funkcionarje z govorno in pisano besedo vse vprek. To je pri njih agitacija za enotnost! Kako neki boš pridobil delavca, da pristopi, če pa opusuješ in osumiš tistega, s katerim bo delavec takoj pri svojem pristopu k organizaciji imel posla. Organizacija počiva na medsebojnem zaupanju članov in funkcionarjev, kjer tega ni, tudi ne more biti organizacije! Kričanjem, ki nas od časa do časa obiščejo in dele razne »tudi-delavske časopise« zastoni, povemo, da nas ni treba pridobivati za enotno fronto, ker smo mi za enotno organizacijo, ki jo tudi že imamo. Naše glasilo pa je »Delavska Politika« in potem, če je komu prav ali pa ne. Razni propadli študentje, ki žive na račun svojih staršev in so se spomnili delavskega gibanja slučajno, ker ne morejo »priti naprej«, so se dosti zelo slabo izkazali. Delavci jih poznamo in vemo dobro, s kom imamo opravka.

Z omahljivci je težko. Poznamo med obrtniki nekatere, ki postanejo silno revolucionarni, kadar jim teče voda v grlo, čim pa najhujše mine, že pozabijo na »revolucijo« in menjajo barve kot za stavo. Njim precej podobni so še mnogi pripadniki srednjih slojev in žal tudi med uradničtvom je precej takih žalostnih junakov. Znani so nam nekateri, ki »Delavsko Politiko« silno radi čitajo in jo hvalijo. Da bi se pa tudi naročili nanjo, to pa ne. Taki slumasti revolucionarji bi radi mnogo imeli, prispevali pa nič. Podobni so strašili na polju, ki se ga še vrabec ne boji, ali ljudem, ki gledajo izza plotov, kdo bo koga premagal, da se mu bodo potem pridružili. Pa se še dobe ljudje, ki pravijo, da bi s takimi značaji mogli voditi uspešne boje v enotni fronti. Naj tisti pridigarji kar organizirajo te vrste tiče, mi pa bomo ostali pri tem, kar je v resnici naše in zanesljivo. Obstojajo tudi organizacije, delavske samo po imenu, pa boš zaman iskal njihove »voditelje« na delavskih shodih in prireditvah. Eden se boji zamere pri svojem gospodu, drugi pa rajši v gostilni poseda — ker že itak vse ve.

Ptuj

Novi mestni svet. Kakor znano, je bil dosedanjí predsednik mesta g. Jerše razrešen svoje funkcije kakor tudi vsi mestni svetniki razen 4 članov. V novem mestnem svetu nimajo delavci nobenega zastopnika, kljub temu upamo, da se bo tudi novi g. predsednik dr. Remec potrudil dobiti sredstva za preskrbo družin brezposelnih. Nad 30 je ta čas brezposelnih, od teh je zaposle-

nih 8, kateri so pristojni v mesto, vsi ostali pa čakajo in se vprašujejo, da li nimajo tudi oni pravice do življenja...?

Umrl je občinski delavec Krušič, ki je že dolgo bolehal na tuberkulozi. Preostalih naše sožalje.

Guštanj

Borba za kategorizacijo članstva v bratovski skladnici jeklarne. Delavstvo je imelo že leta 1925 pogodbo s podjetjem glede kategorizacije vsega članstva v bratovski skladnici. Ko pa je leta 1933. izšel novi pravilnik bratovske skladnice, ki predvideva drugačno razdelitev članstva, je postala omenjena pogodba neveljavna. Delavski zaupniki so leta 1934. spomladu zahtevali pri podjetju, da se posamezne delavce, ki po novem pravilniku spadajo v višjo kategorijo, pravilno uvrsti. A ravnatelj je izjavil, da to ni mogoče, ker bi nastale zmešnjave, sicer pa da itak ni razlike med novim in starim pravilnikom. Ko so zaupniki dokazali, da je med tema pravilnikoma res razlika, je ravnatelj izjavil, da naj zaupniki zberejo seznam dotičnih in mu jih predlože v pregled. Ko so zaupniki to nalogo izvršili ter predložili ravnatelju v nadi, da pride do razprave, je ravnatelj zopet rekel, da o tem še ne more sklepati, ker ne ve, kako imajo to na Jesenih vpeljano in da se hoče poprej tam informirati. Zaupniki so to vzeli na znanje, a so takoj sami zaposili po podružnici SMRJ sorodno podružnico na Jesenih za tozadevni prepis njihove pogodbe. Čim so to prejeli, so šli ponovno k ravnatelju, kjer so izvedeli, da podjetje sploh ni pisalo po to jesenjski pogodbi, in pa, da razprave še tudi ne bo, ker jesenjska pogodba tudi ne odgovarja našim razmeram, s tem so bili zaupniki zopet odpravljeni brez razprave. Ko pa so stali našim razmeram odgovarjajoče predloge, je podjetje rabilo več mesecev, da si je te predloge prestavilo v nemščino in odgovorilo, da so sprejemljive vse točke, razen določb glede uradništva, ker so ti člani pokojninskega zavoda. Razen tega si je g. ravnatelj še pridržal pravico, da bo govoril z upravnim svetom jeklarne. Čez nekaj časa so zaupniki ponovno vprašali ravnatelja, kdaj bodo stopili njihovi predlogi glede kategorizacije v veljavo. Dobili so odgovor, da je upravni svet ugotovil, da je pravilnik bratovske skladnice merodajen le za rudarska podjetja, a ne za železno industrijo, ker da nimamo takih predelavcev in specializistov, ki bi se mogli meriti s predelavci v rudarstvu. Sploh pa bo ravnatelj sam predložil svoje predloge za pravico. Ko pa so zaupniki te podjetniške predloge prešli na vpogled, so videli, da so sestavljeni proti interesom delavcev in pravilnika. (Konec prihodnjic.)

Rače

Kako smo odkrili modernega puščavnika. 23. novembra so orožniki aretirali v poslopju račke graščine v Dobrovcah pobelega kaznjenca Blaža Kamenška, ki ima za seboj prav burno preteklost. Kamenšek je bil l. 1932 obsojen radi goljufije na 16 mesecev težke ječe, ker je bil radi podobnih deliktov že predkaznovan. Od maja l. 1931 je bival v Dravskem dvoru v Dobrovcah št. 60 (marof graščine Bahler v Račah). Imel



Na občutjive NOGE

49.- 3845-05 Din. 39.- Čevlji iz žameta, udobni in topli.

59.- 1845-26 Din. 59.- Čevlji iz žameta o-kraseni s kombi-nacijo laka in raznih dragocennih kož.

59.- 3445-06 Din. 59.- Eleganтни čevlji za doma in šet-roja v raznih barvah

Rata

je v najemu 6 orolov posestva in vse poslopje. Po svoji obsodbi je nekaj časa preživel v kaznilnici, od tod pa je pobežnil in je potem za njim zmanjkala vsaka sled. Graščina v Račah pa je sedaj pod prisilno upravo in od te uprave je dobil neki v Račah deložirani delavec stanovanje v Dravskem dvoru. 5. novembra je pripeljal svoje pohištvo in bi se moral vseliti v stanovanje poleg Kamenškovih. Toda stanovanje je bilo zaprto. Vrata zapazena s koli in takorekoč zabita. Kamenškova žena ni hotela odpreti teh vrat in so jih na ukaz vlomili s silo. V stanovanju se je nudil vstopivšim čuden prizor. Okna so bila z apnenim belilom prepletkana, peč je še bila topla in v sobi je stal divan. To je bilo silno sumljivo vsem, ki so poznali razmere. Uganili so, da se v tej sobi najbrž skriva Kamenšek. Dne 23. novembra ob 6. uri zjutraj so orožniki obkolili hišo in začeli s preiskavo v Kamenškovem stanovanju. Ze se je zdelo, da bo ostala preiskava brezuspešna, nazadnje pa so iztaknili Kamenška v neki omari za knjige. Izgledal je res kot pravi puščavnik. Kot znano, je bil imenovan veleposesnik, restavratore itd., pozneje pa tudi zakotni pisatelj in je s tem svojim delom mnogo ljudi oškodoval.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Koncert zagrebškega kvarteta je nudil gledališkim abonentom izreden umetniški užitek. Spored je bil zelo zanimiv: od klasičnega Jarnoviča, modernega, življenja polnega Gotovaca, preko poetičnega Schuberta in akademskega Haydna je zaključil koncert z globokim in prelestnim Dvořakom. Zadržila nas je enotna interpretacija umetnikov, zlita v neskaljeni harmoniji in izredna finesa muzikalne dinamike. Žal, da ni bilo gledališče bolj obiskano. Navzoča publika je bila zelo hvaležna, umetniki so dodali še Magdaleničovo krasno »Sljepočko«. Motili pa so aplavzi med posameznimi odstavki.

Smučarske opreme

v največji izbiri nudi
SPORT-KMET D. Z.
SPECIALNA TRGOVINA
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 7

Prijatelj Prirode

»Prijatelj Prirode«, Maribor, priredi v soboto, dne 21. t. m. s pričetkom ob 20. uri v društvenem lokalu, Ruška cesta 7 (dvorišče) božičnico. Darila se lahko oddajajo v petek, dne 20. in v soboto, dne 21. t. m. od 18. ure naprej v društvenem lokalu.

Sportna rubrika

V tekmi za kvalifikacijsko prvenstvo je igral sarajevski RSK Hajduk z zagrebškim Haškom neodločeno 3:3 (1:1). Ker pa je zadnjič z istim klubom igral 3:1, izpade iz lige. Sarajlije so bili letos prvi v ligi, v kateri so se prav dobro držali. Temu močnemu, notranje čvrstemu delavskemu klubu želimo na nadaljnji poti mnogo uspehov!

Protizidovski izgedi so se razširili zadnji čas po Poljski in Rumuniji, v prvi vrsti med akademiki na vseučiliščih. Po mestih napadajo židovske trgovine in jih ropajo, po cestah pretepaajo židovske pasante. Tudi par bombnih atentatov je že bilo. Nemški propagandisti so takratno politiko izkoristili za svojo propagando.

Blagoslov fašizma za časnikarje. V nemškem tisku samem čitamo, da je sedaj v Nemčiji 2500 časnikarjev nezaposlenih, ker izumira časopisje. Razumljivo, zakaj kakor so razni interesi in razna naziranja, vede in znanosti, tako mora logično biti tudi časopisje za vsa razglabljanja. Če pa ni svobode, pa jemlje vrag vse. Časopisje, znanstvenike, poštene ljudi in časnikarje. I

K. J. LAH



Snežke in copate

J. LAH
MARIBOR
GLAVNI TRG 2

-DRAVA-

ZAVAROVALNA ZADRUGA
MARIBOR, TRG SVOBODE

Sklepa razna življenjska zavarovanja: Za slučaj smrti, doživetja, dote ženski in kapitala moški deci, starostne obnemoglosti in invaliditete (renta) — vse pod najugodnejšimi pogoji. / Sprejemajo se krajevni zastopniki. / Zavarujte pri naši domači zavarovalnici.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324